

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПЕТТИ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ

SAINT PAUL LUXEMBOURG S.A. против ЛУКСЕМБУРГ

(Жалба бр 26419/10)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

18. 07. 2013 година

КОНЕЧНА

18/07/2013

Оваа пресуда станала конечна согласно член 44 став 2 од Конвенцијата. Таа може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот Saint-Paul Luxembourg S.A. против. Луксембург,
Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи во
совет составен

од:

Mark Villiger, *претседател,*

Angelika Nußberger,

Boštjan M. Zupancic,

Ann Power-Forde,

Andre Potocki,

Paul Lemmens,

Helena Jäderblom, *судии,*

и Claudia Westerdiek, *секретар на одделот,*

Расправајќи на затворена седница на 19 март 2013 година,

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот бил покренат со жалба (бр. 26419/10) против Големото Војводство Луксембург од нејзиниот државјанин, компанијата Saint-Paul Luxembourg S.A. ("жалителот"), доставена до Судот на 26 април 2010 година согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи ("Конвенцијата").

2. Жалителот бил застапуван од страна на Г-дин S. Azizi, адвокат во Луксембург. Владата на Луксембург ("Владата") била застапувана од страна на нејзиниот советник, Г-дин M. Thewes, адвокат во Луксембург.

3. Жалителот тврдел дека претрпел повреда на неговото право на слобода на изразување и на правото на почитување на домот.

4. На 5 декември 2011 година, жалбата била доставена до Владата.

5. По заминувањето на Г-дин D.Spielmann, судија избран како претставник на Луксембург (член 28 од Деловникот на Судот), претседателот на советот ја назначил Г-ѓа A. Nußberger, судија избран како претставник на Германија, како ад хок судија (член 26 став 4 од Конвенцијата и член 29 став 1 од Деловникот на Судот).

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

6. Жалителот е компанија со седиште во Луксембург.

7. На 17 декември 2008 година, весникот на португалски јазик "Contacto Semanário" (во понатамошниот текст "Contacto") кој во Луксембург го издава жалителот, објавил напис во кој ја опишал состојбата на семејствата на кои им е одземено старателството над нивните деца. Централната служба за социјална помош (SCAS) иницирала повлекувања на ова старателство. Новинарот го третираше случајот на двајца тинејџери и на социјалниот работник задолжен за нивното досие. Малолетничката била жртва на обид за силување а малолетникот го изгорел со цигара еден другар. Овој напис бил потпишан со името "Domingos Martins"

8. На официјалната листа на новинари призната во Големото Војводство Луксембург од страна на Советот на новинарите нема новинар со такво име. Оваа листа содржи стотици имиња подредени по азбучен редослед на семејното име. Во неа се

појавува под буквата "D" еден човек по име De Araujo Martins Domingos Alberto.

9. Социјалниот работник се пожалил на овој напис кај директорот на SCAS, кој пак се пожалил кај Државниот јавен обвинител наведувајќи дека се работи за клевета како на овој работник така и на судскиот и социјалниот систем на Луксембург во целина. На 5 јануари 2009 година, социјалниот работник, исто така, поднел жалба.

10. На 30 јануари 2009 година, јавниот обвинител на Окружниот суд во Луксембург отворил кривична истрага против непознато лице, врз основа на повреда на членот 38 од Законот изменет на 10 август 1992 година, за заштита на младите како и за клевета.

11. На 30 Март 2009 година, истражниот судија издал налог за претрес и заплена во седиштето на жалителот во својство на издавач на весникот *Contacto* " со цел да се истражат и да се запленаат сите документи и предмети во која било форма во врска со наводните повреди, и особено секој доказ релевантен за идентификација на сторителот, односно соработникот на весникот "*Contacto*", кој ја напишал спорната статија, објавена на 17 декември 2008 година во весникот "*Contacto*".

12. На 7 мај 2009 година, полицајците се појавиле во просториите на весникот *Contacto* (сместени во седиштето на жалителот) обезбедени со овој налог. Владата истакнала дека, во моментот кога истражителите се појавиле во просториите на весникот, предметот на истражната мерка во нивните услови бил ограничен на

идентификација на авторот на навредливиот напис. Тоа е наведено како доказ во полицискиот записник за претрес од 11 мај 2009, во кој се вели следното (оригинален текст на германски):

"За да со сигурност се идентификува авторот на написот (...) органот [судијата] издал налог за претрес. Пред да биде спроведен овој налог, начинот за пристап бил договорен со органот [судијата]. Било одлучено дека претресот ќе се однесува само на јасна идентификација на авторот на написот. "

13. Новинарот кој ја напишал статијата и предал на полицијата - копија на весникот, лаптоп, документите (вклучувајќи судски одлуки во врска со една од темите на написот) кои се користеле за изготвување на написот како и компјутерски фајл и едно ЦД во кое е содржан написот. Од досието произлегува дека новинарот, со помош на адвокатот на издавачката куќа и главниот уредник на весникот Contacto, при претресот, го потпишале записникот за претресот, без да ја искористат можноста за давање коментари.

14. Според жалителот, соработката била принудна, до степен што полицијата јасно му дала на знаење на новинарот дека нема друг избор, освен да соработува заради спроведување на налогот за претрес и заплена.

Сепак, од еден внатрешен извештај на жалителот од 8 мај 2009 година, јасно произлегува дека новинарот изјавил пред полицијата *"дека тој нема ништо против тоа да им даде копија [од неговите] белешки"* и токму главниот уредник му предложил на

шефот на полицијата да му даде снимена верзија на написот. Во истиот извештај се наведува дека еден од полицајците внел USB во компјутерот на новинарот. Жалителот навел дека не знае дали тој ги копираше фајловите, иако од досието произлегува дека во ниеден момент полицајците не биле сами во просториите. Во моментот кога полицијата го внела USB-то во компјутерот, адвокатот на жалителот бил присутен и тој не се спротиставил.

Во однос на полицискиот извештај од 11 мај 2009 година кој се однесува на претресот, тој кажува дека новинарот, со согласност на главниот уредник, се прогласил себеси за подготвен да соработуваат со полицијата. Потоа полицајците, наводно, одговориле дека не очекувале поинаква реакција и веднаш му го покажале налогот на истражниот судија, за да укажат дека во случај на одбивање на соработка, постои средство за притисок .

15. Според полицискиот извештај од 11 мај 2009 година, новинарот доброволно го предал неговиот лаптоп и копијата од написот на полицијата. Тој, исто така, доброволно и без од него тоа да биде побарано, им го покажал компјутерот на кој го изготвил неговиот напис и им понудил една копија. Најпосле, тој им предал и збир на документи. Полицијата истакнала дека предметите биле доброволно предадени и истите исклучиво биле користени за одбрана на новинарот; заштитата на изворот во ниеден момент не била доведена во прашање. Да заклучиме, тие изјавиле дека операцијата, која траела меѓу 12 и 15 минути, се одвивала без притисок, во срдечна и пријателска атмосфера.

16. Ниту овој извештај на полицијата, ниту записникот за заплена

не биле предмет на спор во однос на нивната вистинитост пред домашните судови.

17. На 10 мај 2009 година, жалителот, но, исто така, и новинар, се обратил до одделението на советот на окружниот суд со барање да бидат поништени спорните налози за претрес и заплена, како и нивното извршување.

18. На 11 мај 2009 година, истражниот судија по службена должност наредил повлекување на заплената и враќање на сите документи и предмети запленети за време на претресот.

19. На 20 мај 2009 година, одделението на советот на окружниот суд, го прогласил за неосновано барањето за поништување.

20. На 29 мај 2009 година, жалителот и новинарот поднеле жалба против оваа одлука.

21. На 27 октомври 2009 година, одделението на советот на апелациониот суд го потврдило донесениот налог.

22. Жалителот не го известил Судот за било каков исход од овој претрес.

II. ЗАКОНОДАВСТВО И СООДВЕТНА ДОМАШНА ПРАКСА

23. Соодветните одредби од Законот од 1-ви септември 1988 година за граѓанска одговорност на Државата и јавните органи се формулирани како што следува:

Член 1

"Државата и другите правни лица се одговорни, секој во рамки на својата јавна функција, за секоја штета причинета со неправилно функционирање на нивните служби, како административни, така и судски, освен органот на *res judicata*.

Меѓутоа, кога тоа ќе биде неправедно, имајќи ја предвид природата и целта на актот кој ја предизвикал штетата, да нанесе штета на сметка на граѓанинот, се плаќа надомест дури и во отсуство на доказ за неправилно функционирање на службата, под услов штетата да била посебна и исклучителна и не по вина на жртвата. "

24. Соодветните одредби од Законот од 10 август 1992 година за заштита на младите гласат:

Член 38

"Забрането е да се објавуваат или дистрибуираат на било кој начин постапките што се спроведуваат пред малолетничките судови.

Истото важи и за објавување или дистрибуција на сите докази кои се подобни за откривање на идентитетот или личноста на малолетните лица кои се гонети или кои се предмет на некоја мерка предвидена со овој закон

(...)

За повреда на овој член, ќе се изрече казна затвор од осум дена до шест месеци и парична казна од 251 до 10.000 евра или една од овие казни. "

25. Одредбите од Кривичниот законик кои се однесуваат на клеветата и навреда гласат:

Член 443

"Оној кој, во случаите наведени подолу, со зла намера му припишал на некое лице одреден настан кој може да и нанесе штета на честа на тоа лице или да го изложи на јавен презир, е виновен за клевета, ако во случај кога законот дозволува правен доказ, таквиот доказ не е пријавен. Тој е виновен за клевета, ако законот не го признава тој доказ.

Одговорното лице во смисла на членот 21 од Законот од 8 јуни 2004 година за слободата на изразување во медиумите не е (...) виновно за клевета или навреда

1) ако, во случај кога законот дозволува правен доказ, таквиот доказ не е пријавен, но одговорното лице во смисла на членот 21 погоре, под услов да ги презело неопходните мерки, докажува со сите правни средства дека имало доволно причини за да се потврди веродостојноста на пријавените факти како и постоењето на највисок интерес на јавноста да биде запозната со спорната информација; "

26. Членот 21 од Законот од 8 јуни 2004 година за слободата на изразување во медиумите гласи:

"Граѓанската или кривичната одговорност, за секое недолично однесување по пат на медиумите му припаѓа на соработникот, доколку е познат, во спротивно на издавачот или на радиодифузерот. "

27. Законот за кривичната постапка не предвидува експлицитно, кога една кривична истрага е отворена, за доброволно предавање на предметите. Судската заплена претставува вообичаен начин на одземање на предмети што се бара со истрагата. Одредбите кои се однесуваат на соодветни претреси и заплени содржани во Законот за кривичната постапка, гласат:

Член 51 став 1

"Истражниот судија, во согласност со законот, сите информации за кои смета дека се неопходни ги користи за докажување на вистината. Тој ги прибира и проверува, со еднаква грижа, фактите и околностите што се во корист или на штета на обвинетиот. "

Член 65 став 1

"Претресите се вршат во сите места каде што може да се најдат предмети чие откривање би било корисно за откривање на вистината. "

Член 66 став 1

"Истражниот судија ја спроведува заплена на сите предмети, документи, облека и други работи наведени во член 31 (3). "

Член 31 став 3

"Тој врши заплена на предметите, документите и облеката, кои биле користени за извршување на кривичното дело или биле наменети за негово извршување, како и на сето она што се чини дека било принос од кривичното дело, и воопшто, сето она што се чини корисно за утврдување на вистината или чија употреба би била од таква природа што би помогнало за правилно водење на истрагата и сето она што може да биде предмет на конфискација или враќање на имотот. "

ВРЗ ОСНОВА НА ЗАКОН

I. ДОПУШТЕНОСТ

28. Владата поднела приговор за недопуштеност поради неискористување на домашните правни лекови. Во него било наведено дека жалителот требал да поднесе тужба за надомест на штета против Државата, поради неправилно функционирање на нејзините судски служби, во согласност со членот 1 од Законот од 1 септември 1988 година за граѓанска одговорност на Државата и на јавните власти (во понатамошниот текст "Законот од 1988"). Во прилог на овој приговор, Владата се повикала на една пресуда со која домашен суд ја осудил Државата за предолго траење на некоја судска постапка. Владата навела дека националните судови не можат да го спротивстават органот на *res judicata* на жалителот, бидејќи одлуките на одделението на советот не потекнуваат од тој орган. Потоа, Владата приложила една пресуда на Окружниот суд во Луксембург на 16 декември 2005 година, како и пресуда на Апелациониот суд од 10 Декември 2009 година со која истата е потврдена, со која Луксембуршката држава ја прогласува за одговорна за штетата предизвикана со еден претрес врз основа на став 1 на членот 1 од Законот од 1988 година. Инаку, жалителот во секое време би бил во можност да добие надомест на штетата врз основа на алинеја 2 од членот 1 од Законот од 1988 година, кој предвидува обештетување на лицето жртва на неправда, дури и за неправилно функционирање на државните служби.

29. Жалителот бара отфрлање на овој приговор за недопуштеност, поради тоа што ефикасноста на правниот лек на што се повикала Владата била утврдена само за случаите на надминување на разумниот рок. Така, алинеја 1 од членот 1 од Законот за 1988 предвидува еден јасен исклучок кој се однесува на органот на *res*

judicata, така што судијата кој постапува по тужбата за надомест на штета врз основа на овој закон не може да ја осуди Државата за штетата што наводно ја претрпела една странка, како резултат на судска одлука (како, во конкретниот случај, пресудата на одделението на советот на апелациониот суд од 27 октомври 2009 година).

30. Судот потсетува дека одредбите на членот 35 став 1 од Конвенцијата предвидуваат дека тој може да прифати случај само откако ќе бидат исцрпени сите домашни достапни и соодветни правни средства во однос на наводните повреди. Тие треба да постојат на доволно ниво на сигурност не само во теоријата, туку и во праксата, без што ќе ја немаат потребната достапност и ефективност; Тужената држава има обврска да утврди дека овие барања се задоволени (*Leandro Da Silva c. Luxembourg*, n° 30273/07, § 42, 11 février 2010 et *Paksas c. Lituanie* [GC], n° 34932/04, § 75, CEDH 2011 (извадоци)

31. Судот смета дека примерите доставени од Владата, каде жалбата врз основа на став 1 на членот 1 од Законот за 1988 се разликува од конкретниот случај. Така, во случаите кои се однесуваат на времетраењето на постапката, се цени ажурноста на судовите кои постапувале, а не квалитетот на нивните судска работа. Што се однесува до конкретниот случај кој конечно завршил со пресуда на Апелациониот суд од 10 декември 2009 година, тој не се однесува на принципот на претрес, туку на начинот на неговото спроведување. Апелациониот суд, во неа навел дека "во рамките на еден спор со цел да се утврди одговорноста на Државата, по повод спроведувањето на еден претрес по налог на истражен

судија, не е прифатливо да се спроведе расправа за прашањето за законитоста, опортуноста и потребата од преземање на ова истражно дејствие. "Така, Владата не докажала дека судовите врз основа на Законот од 1988 година имаат надлежност да ја утврдат потребата од преземање на некое истражно дејствие, дека таа надлежност припаѓа, според обезбедените докази, само на истражните судови. Сепак, во однос на истражните судови, Владата само утврдила дека тие се уште би можеле да бидат надлежни. Покрај тоа, Владата не доставила пример каде што една странка била обештетена врз основа на алинеја 2 од членот 1 од Законот од 1988 година. Според тоа, Владата не покажала постоење на ефикасен правен лек кој се уште не бил исцрпен.

32. Имајќи ги во предвид овие околности, потребно е да се отфрли приговорот за неприфатливост поднесен од страна на Владата.

33. Судот утврди дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 став 3 (а) од Конвенцијата. Тој понатаму забележува дека жалбата не е недопуштена по било кој друг основ. Поради тоа, тој ја прогласи за допуштена.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 8 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

34. Жалителот тврди дека претресот на просториите на некој весник, кој тој го објавува и чиј е сопственик нанесува повреда на неприкосновеноста на неговиот дом и спротивен на член 8 од Конвенцијата, кој предвидува:

"1. Секое лице има право на почитување (...) на неговиот дом (...).

2. Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и ако претставува мерка која, во едно демократско општество, е во интерес на државната и јавната безбедност, на економската благосостојба на земјата, јавната сигурност, спречувањето на кривичните дела, заштитата на здравјето и моралот или заштитата на правата и слободите на другите. "

35. Владата го оспори овој аргумент. Таа се спротивстави на фактот дека може да има мешање. Всушност, новинарот кој работел за жалителот доброволно соработувал за да покаже дека ги презел неопходните мерки во смисла на членот 443 од Кривичниот законик. Како алтернатива, Владата поддржува дека мешањето, во овој случај било законски оправдано, дека тоа било согласно легитимните цели за одбрана на јавниот ред, спречување на кривичните дела и заштита на правата и слободите на другите и дека тоа е неопходно во едно демократско општество. Всушност, соочени со фактите кои *a priori* претставуваат конститутивен елемент на кривично дело, судските органи требале да ги преземат неопходните истражувања за утврдување на околностите на случајот. Владата истакнала дека издавачките куќи не можат да ја избегнат примената на кривичните закони и дека спорниот напис бил објавен под име кое не е на листата на официјално признаени новинари во Луксембург, околност што го наметнала истражувањето за да се утврди авторот на написот. Покрај тоа, мешањето било малку нападно доколку никакво активно пребарување на документи не било спроведено од страна на полицијата, каде сите заплени документи биле доброволно

предадени од страна на новинарот и каде што претресот и заплена била во интерес на новинарот и на издавачката куќа. Покрај тоа, истражниот судија морал да си ја врши својата должност, да спроведува истрага и со оглед на тоа заплена е единствениот начин да се дојде до предметите, па дури и до оние кои биле доброволно предадени.

36. Напротив, жалителот тврди дека тој бил принуден да соработува и дека претресот претставува машање во неговото право на неповредливост на домот. Во овој случај, претресот бил несразмерен, бидејќи тој требал да биде мотивиран од други цели, а не откривање на авторот на написот, кој било лесно да се идентификува. Па дури и ако оваа идентификација навистина претставувала цел на претресот, таа била несразмерна бидејќи на судот му биле достапни и други средства за да ја добие оваа информација, како што се испраќање на писмо до главниот уредник со барање да го потврди својството на автор на написот на новинарот.

37. Судот потсетува дека поимот "живеалиште" утврден во членот 8 став 1 не е ограничен само на живеалиште на едно лице. Терминот "живеалиште" има поширока конотација од зборот "дом" (кој се јавува во англискиот текст на членот 8), и може да опфаќа, на пример, канцеларија или кабинет на лице со слободна професија. Затоа, терминот "живеалиште" треба да се толкува како да вклучува и официјална канцеларија на една компанија управувана од страна на едно лице, и официјална канцеларија на правно лице, вклучувајќи и подружници и други деловни простории (*Buck c. Allemagne*, n° 41604/98, § 31, CEDH 2005-I; voir également *Société*

Colas Est et autres c. France, n° 37971/97, § 41, CEDH 2002-III et *Wieser et Bicos Beteiligungen GmbH c. Autriche*, n° 74336/01, § 43), како што е случајот со жалителот.

38. Фактот дека новинарот и другите соработници на жалителот соработувале со полицијата не може да ги отстрани претресот и заплената кои имале нападна природа. Судот, веќе имал прилика да утврди дека една соработка која се спроведува под закана за претрес не може да го лиши еден таков чин од неговиот карактер на мешање (види, *mutatis mutandis*, *Sanoma Uitgevers B.V. c. Pays-Bas* [GC], n° 38224/03, §§ 68 à 70, 14 septembre 2010). Покрај тоа, во овој случај не е утврдено дека евентуалното отсуство на соработка би ја спречило полицијата да го изврши судскиот налог кој и бил доверен. Напротив, полицајците јасно навеле дека тие би можеле, во отсуство на соработка, да пристапат кон преземање на принудна мерка (види став 14 погоре).

39. Врз основа на тоа, Судот смета дека претресот и заплената спроведени во седиштето на жалителот се сметаат како "мешање" во остварувањето на правата на жалителот кои произлегуваат од ставот 1 на член 8 од Конвенцијата (*mutatis mutandis*, *Roemen et Schmit c. Luxembourg*, n° 51772/99, § 65, CEDH 2003-IV).

40. Со таквото мешање се повредува членот 8, освен ако тоа не ги исполнува условите од ставот 2, односно ако тоа е пропишано со закон, ако има една од целите утврдени во овој став и ако е неопходно во едно демократско општество.

41. Во однос на членовите 51, 65, 66 и 31 од Законот за кривичната

постапка, Судот смета, заедно со странките, дека мешањето било "пропишано со закон".

42. Судот, исто така, смета дека мешањето, со намера да се утврди вистинскиот идентитет на обвинетото лице во текот на кривичната истрага и да се откријат околностите на извршувањето на некое евентуално дело, има "легитимна цел", имено заштита на јавниот ред и спречување на криминалот. Покрај тоа, во спорниот напис е вмешан и еден социјален работник, чие име било цитирано, како и имињата на малолетниците, на кои им биле припишани релативно сериозни кривични дела. Од оваа гледна точка, мешањето има и друга легитимна цел, имено заштита на правата на другите.

43. Во однос на прашањето на "неопходност" од ова мешање, Судот потсети дека "исклучоците предвидени во ставот 2 од членот 8 бараат прецизно толкување и [дека] мора да се утврди на убедлив начин нивната неопходност во дадениот случај "» (*Crémieux c. France*, 25 février 1993, § 38, série A n° 256-B).

44. Судот забележува дека во овој случај новинарот го потпишал својот напис како "Domingos Martins." Сепак, дури и ако листата на официјално признаени новинари во Луксембург не дава информации за такво име, сепак, во неа е содржано името на "De Araujo Martins Domingos Alberto", кое ги содржи сите елементи на името под кое бил објавен спорниот напис. Покрај тоа, листата не содржи друго име во кое се содржани овие елементи. Оваа листа, исто така, укажува на тоа дека т.н. "De Araujo Martins Domingos Alberto," работи за весникот Contacto. Сличноста на имињата, ексклузивноста на поврзаните елементи и нејзиниот однос со

весникот во прашање, ја прави очигледна поврзаноста помеѓу авторот на спорниот напис и лицето што фигурира во листата. Врз основа на овие елементи, истражниот судија можел, на почетокот, да примени некоја помалку агресивна мерка од претрес за да го утврди идентитетот на писателот на написот, ако сметал дека е сè уште постои потреба од тоа. Значи, претресот и заплената, во оваа фаза, не биле потребни.

45. Значи, спорните мерки не биле разумно пропорционални со остварувањето на легитимните цели.

46. Како резултат на тоа, има повреда на членот 8 од Конвенцијата.

III. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

47. Жалителот укажува на постоење на повреда на неговото право на слобода на изразување. Всушност, оспорената мерка би била доведена во прашање поради тоа што се обидела да ги истражи новинарските извори и имала застрашувачки ефект. Тој се повикал на член 10 од Конвенцијата, кој предвидува:

"1. Секој има право на слобода на изразување. Ова право ја вклучува слободата на сопствено мислење и слободата на примање и пренесување на информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на државните границите. Овој член не ги спречува Државите да доделуваат лиценци за работа на претпријатијата за радиодифузија, кината или телевизиски пренос.

2. Остварувањето на овие слободи, кое со себе носи должности и одговорности, може да биде предмет на одредени формалности, услови,

рестрикции или казни предвидени со закон и неопходни во едно демократско општество во интерес на националната безбедност, територијалниот интегритет или јавната сигурност, за заштита од нереди и превенција на криминалот, заштита на здравјето или моралот, за заштита на угледот или правата на другите, за спречување на откривање на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судството. "

48. Владата го оспори ова стојалиште, главно поради истите причини како и оние кои се противставуваат на жалбата според членот 8. Таа, исто така, тврди дека никако не станува збор за истражување на новинарските извори, бидејќи тие биле познати.

49. Судот потсетува дека заштитата на новинарските извори е еден од камен-темелниците на слободата на печатот. Отсуството на таква заштита би можело да ги одврати новинарските извори од помагањето на печатот во информирање на јавноста за работите од јавен интерес. Како резултат на тоа, печатот би бил во можност да ја одигра својата суштинска улога на "чувар", а неговата способност да обезбедува точни и веродостојни информации може да биде ослабена (види, меѓу многу други, *Martin et autres c. France*, no 30002/08, § 59, 12 avril 2012 ; *Roemen et Schmit c. Luxembourg*, no 51772/99, § 46, CEDH 2003-IV ; *Tillack c. Belgique*, no 20477/05, § 53, 27 novembre 2007, *Thoma c. Luxembourg*, no 38432/97, § 45, CEDH 2001-III, *Cumpănă et Mazăre c. Roumanie* [GC], no 33348/96, § 93, CEDH 2004-XI et *Sanoma Uitgevers B.V. c. Pays-Bas* [GC], précité, § 50).

50. Според концепцијата на Судот, новинарски "извор" го означува "секое лице кое обезбедува информации за новинар"; Понатаму,

Судот го разбира терминот "информација која го идентификува изворот" доколку таа може да доведе до идентификување на изворот, така "конкретни околности на добивање на информации од страна на новинар од еден извор "како" необјавен дел од информација обезбеден на новинарот од еден извор "(» (*Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. et autres c. Pays-Bas*, n° 39315/06, § 86, 22 novembre 2012).

51. Судот веќе оцени дека претресите кои биле спроведени во домот и на работните места на новинарите со цел да се идентификуваат официјалните лица кои ги доставиле до заинтересираните лица доверливите информации, претставувале повреда на правата на новинарите кои произлегуваат од став 1 на членот 10 (*Martin et autres c. France*, n° 30002/08, § 70, 12 avril 2012, *Roemen et Schmit, précité*, § 47, *Ernst et autres c. Belgique*, n° 33400/96, § 94, 15 juillet 2003, *Tillack c. Belgique*, n° 20477/05, § 56, 27 novembre 2007 et *Sanoma Uitgevers B.V. c. Pays-Bas [GC]*, précité, § 61)

52. Во случајот *Roemen* и *Schmit* (цитиран погоре, став 47), извршувањето на налогот за претрес на просториите кои ги користеле новинарите, не овозможило добивање на потребните информации. Судот, исто така, оценил (став 57) дека ој налог претставувал посериозен чин одошто откривањето на идентитетот на изворот, бидејќи истражувачите, кои, обезбедени со налог за претрес, го изненадиле новинарот на неговото работно место, имаат многу широки истражни овластувања, тие, по дефиниција, имаат пристап до целокупната документација со која располага новинарот.

53. Во овој случај, Владата негира дека целта на спорниот претрес и заплената била да се откријат изворите на новинарот.

54. Судот утврди дека од досието не произлезе дека се идентификувани и други извори, освен оние кои се веќе објавени во написот. Сепак, во однос на разбирањето дека Судот е тој што треба да го идентификува изворот на некоја информација, и со оглед на степенот на моќта што претресот го дал на органите кои вршеле претрес во седиштето на жалителот, Судот смета дека во овој случај, полицајците биле, со оспорениот налог, во можност да пристапат до информации кои новинарот не планирал да ги објави, а врз основа на кои можел да биде откриен идентитетот на други извори.

55. Ова е доволно Судот да заклучи дека во овој случај постои "мешање" во слободата на жалителот да прима или да пренесува информации во смисла на членот 10 став 1 од Конвенцијата.

56. Се поставува прашањето дали таквото мешање може да биде оправдано согласно ставот 2 на членот 10. Затоа, неопходно е да се испита дали таквото мешање било "пропишано со закон", дали има "легитимна цел" според овој став и и дали било "неопходно во едно демократско општество".

57. Имајќи го во предвид членот 8 (ставови 41 и 42), Судот смета дека мешањето било пропишано со закон и имало легитимна цел.

58. Што се однесува до потребата од таквото мешање во едно

демократско општество, Судот потсетува дека ограничувањата на доверливоста на новинарските извори од страна на Судот, укажуваат на потребата од повнимателно разгледување (види *Roemen et Schmit*, précité, § 46).

59. Судот утврди дека во овој случај спорниот налог имал за цел да се пребараат и да се запленаат "сите документи и предмети во која било форма и на било кој медиум а кои се во врска со наводните повреди (.. .)".

60. Судот смета формулацијата на оваа мисија е релативно широка. Налогот за претрес им дал на истражувачите прилично големи овластувања (види, за споредба, *Roemen et Schmit*, précité, § 70). Во оваа смисла, Судот забележува дека полицајците кои сами го спровеле претресот, во отсуство на заштитни мерки, имале за задача да ја проценат потребата од заплена на овој или оној доказ.

61. Дури и ако Судот не можел, врз основа на доказите обезбедени од странките, да утврди дали целта на овој претрес била да се откријат изворите на новинарот, јасно е дека широката формулација на налогот не му дозволува да ја исклучи оваа можност. Во овој поглед, Судот не може да биде задоволен со објаснувањето на Владата, според кое изворите веќе се појавуваат во спорниот напис. Всушност, тоа не е затоа што некои извори биле објавени, туку дека други потенцијални извори не можеле да бидат откриени во текот на претресот. Понатаму, Судот смета дека претресот и запленаат кои се спорни, биле непропорционални доколку им овозможиле на полиците да ги истражат изворите на

новинарот. Понатаму, Судот забележува дека внесувањето на USB во компјутер е процес кој може да биде со цел за прибирање на податоци од компјутерската поддршка, кои би им овозможиле на органите да се приберат информации кои не се поврзани со конкретниот случај кој е во постапка на истражување. Налогот од 30 март 2009 година не бил доволно ограничен за да се избегне каква било злоупотреба. Затоа што - како што Владата потврдува пред Судот - единствена цел на претресот била да се открие вистинскиот идентитет на новинарот кој ја напишал статијата, потесен наслов, да се земе само оваа цел, би било доволно.

62. Со оглед на горенаведеното, Судот утврди дека претресот и запланата спроведени во седиштето на жалителот биле, во дадените околности, непропорционални со целта.

63. Како резултат на тоа, има повреда на член 10 од Конвенцијата.

IV ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

64. Врз основа на член 41 од Конвенцијата,

" Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините Протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Високата страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците од таа повреда, Судот и доделува на дел на оштетената страна, доколку е потребно, правичен надомест. "

65. Жалителот не поднел никакво барање за правичен надомест.

Според тоа, Судот смета дека не постои причина да му се додели износот по овој основ.

А. Трошоци и расходи

66. Жалителот, за возврат, бара 8 210 евра за трошоци и расходи сторени пред домашните судови и 5 635 евра за оние направени пред Судот.

67. Во однос на овие барања, Владата се повикува на мудроста на Судот.

68. Според јуриспруденцијата на Судот, жалителот има право на надомест на неговите трошоци и расходи само доколку се утврди нивниот реален, нужен и разумен карактер. Во овој случај, што се однесува до висината на побараниот износ за домашната постапка, Судот забележува дека сметките за направените трошоци вклучуваат други трошоци освен оние поврзани со поништување на спорниот налог. Мора да се признае, жалителот побарал само делумен надомест, но тој не обезбедил доказ за побараниот износ. Затоа, Судот одлучи за овој дел од барањето на жалителот да не му додели ништо. Во однос на трошоците поврзани со постапката пред Судот, врз основа на посебна сметкопотврда, Судот утврди дека истите треба да паднат на терет на тужената Држава. Затоа, имајќи ги во предвид документите со кои таа располага како и нејзината јуриспруденција, Судот смета дека износот од 5 635 евра за постапката пред него е разумен и му го доделува на жалителот.

Б. Затезна камата

69. Судот смета дека е соодветно затезната камата да се пресмета согласно најниската каматна стапка на кредитирање на Европската централна банка, зголемена за три процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ,

1. *Ја прогласува*, со мнозинство гласови, жалбата за допуштена, согласно членот 8;
2. *Ја прогласува*, едногласно, жалбата за допуштена, согласно членот 10;
3. *Утврдува*, со шест гласа против еден, дека има повреда на членот 8 од Конвенцијата;
4. *Утврдува*, едногласно, дека има повреда на членот 10 од Конвенцијата;
5. *Утврдува*, едногласно,

а) дека тужената Држава треба да му исплати на жалителот, во рок од три месеци од датумот на кој пресудата ќе стане конечна, во согласност со членот 44 став 2 од Конвенцијата, износ од 5 635 евра (пет илјади шестотини триесет и пет евра), плус секој износ што жалителот би можел да го должи по основ на данок, за трошоци и расходи;

б) дека по истекот на наведениот период па сè до исплатата, овие износи ќе се зголемат со едноставна каматна стапка еднаква на најниската стапка на кредитирање на Европската

Централна Банка релевантна за овој период, зголемена за три процентни поени;

Изработено на француски јазик, и доставено во писмена форма на 18 април 2013 година, со примена на членот 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Claudia Westerdiek
Секретар

Mark Villiger
Претседател

Кон оваа пресуда, во согласност со членовите 45 став 2 од Конвенцијата и 74 став 2 од Деловникот, следните посебни мислења:

- Мислење на согласност на судијата Lemmens,
- Делумно издвоеното мислење на судијата Jäderblom.

M.V.

C.W.

МИСЛЕЊЕ НА СОГЛАСНОСТ НА СУДИЈАТА LEEMENS

1. Се согласувам со заклучокот на пресудата, но би претпочитал, во однос на разгледувањето на повредата на членот 8 од Конвенцијата, образложението да биде посуптилно.

2. Во ставот 43, пресудата потсетува дека исклучоците предвидени во ставот 2 на член 8 бараат тесно толкување и дека нивната неопходност мора да биде утврдена на убедлив начин.

Според мое мислење, ова треба да биде ставено во малку поширок контекст. Се работи за случај кој се однесува на правото на почитување на "домот" на едно правно лице. Без да се оди толку далеку како што тоа го прави судијата Jäderblom во неговото издвоено мислење, јас мислам дека во таков случај можностите за мешање се *a priori* поголеми отколку во случај на физичко лице (*Niemietz c. Allemagne*, 16 décembre 1992, § 31, série A n° 251-B ; *Société Colas Est et autres c. France*, n° 37971/97, § 49, CEDH 2002-III). Само ако се води сметка за овој аспект на случајот може, според мое мислење, да се заклучи дека исклучоците од членот 8 став 2 мора да бидат тесно толкувани а нивната неопходност да биде утврдена на убедлив начин.

3. Според ставот 44 на пресудата, истражниот судија "можел да" преземе помалку агресивна мерка. Не сум убеден дека Судот е тој кој треба да донесе таков јасен заклучок. Јас би претпочитал помалку афирмативна формулација. Судот би можел, на пример "да се праша" дали истражниот судија немал можност, на почетокот, да преземе помалку агресивни мерки, и да утврди

дека Владата во секој случај не се обидела да покаже дека во отсуство на претрес и заплена истражниот судија не би бил во можност да го открие идентитетот на авторот на написот (спореди со *Ernst et autres c. Belgique*, n° 33400/96, § 102, 15 juillet 2003 ; *Martin et autres c. France*, n° 30002/08, § 86, 12 avril 2012).

Тоа не го менува заклучокот. Всушност, дури и ако требало да се смета дека причините наведени од страна на Владата да се оправда мешањето биле соодветни, во секој случај тие не биле доволни за да се оправда претресот и заплена, барем не во оваа фаза (*Roemen et Schmit c. Luxembourg*, n° 51772/99, § 59, CEDH 2003-IV; *Ernst et autres c. Belgique*, précité, § 104 ; *Martin et autres c. France*, précité, § 88). Затоа, мешањето не било потребно во смисла на членот 8 став 2.

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈАТА JÄDERBLOM

(Превод)

1. И покрај тоа што целосно се согласувам со утврдувањето на повреда на членот 10 во овој случај, јас имам поинаков поглед од оној на мнозинството во однос на наводната повреда на членот 8.

2. Интересите кои можат да произлегуваат од заштитата дадена со членот 8 на правото на почитување на приватниот живот беше проширена со јуриспруденцијата на Судот, особено во однос на потенцијалните жртви на повредата. Иако првично се чинеше дека се штитат само физички лица, јуриспруденцијата на Судот сега им признава на правните лица право на заштита на нивниот "дом" и нивната "преписка".

Оваа еволуција започна со жалбите поднесени од страна на физички лица, а во врска со мешања што се случуваат на нивното работно место или во однос на нивниот професионален живот (види, *Buck c. Allemagne*, n° 41604/98 ; *Niemietz c. Allemagne*, 16 décembre 1992, série A n° 251-B). Судот го прошири своето толкување на изразот "дом" вклучувајќи активности или професионални или комерцијални простории (*Niemietz*, § § 30-31). Во овие случаи, како носители на правата кои произлегуваат од членот 8 останаа физичките лица. Меѓутоа, во случајот *Société Colas Est et autres c. France* (n° 37971/97, CEDH 2002-

III), Судот, повикувајќи се на природата на Конвенцијата како "жив инструмент кој треба да се толкува во контекст на актуелните услови за живот" и нагласувајќи дека тој веќе, во смисла на член 41, го признал правото на надомест за претрпена морална штета од страна на една компанија во смисла на членот 6 став 1 од Конвенцијата, оцени дека е време "да се признае, во одредени околности, дека правата гарантирани во смисла на членот 8 од Конвенцијата можат да се толкуваат како да го вклучуваат и правото на една компанија на почитување на нејзиното седиште, нејзината агенција или нејзините деловни простории "(став 41). Судот дојде до овој заклучок откако се повика особено на јуриспруденцијата на Судот на правдата на Европските заедници. Тоа го заклучи во случајот *Hoechst c. Commission* (arrêt du 21 septembre 1989 dans les affaires jointes 46/87 et 227/88), кој, без оглед на фактот дека член 8 не бил применлив, барањето за заштита на сферата на приватната дејност на кое било лице, физичко или правно, треба да се признае како општ принцип на правото на Заедницата.

Во иста линија со јуриспруденцијата, Судот наведе дека правото на мешање од страна на Државите, до степенот дозволен со ставот 2 на член 8, може да оди многу понатаму за професионални или бизнис активности или простории одошто други случаи (*Niemietz*, § 31, et, *mutatis mutandis*, *Société Colas Est*, § 49).

3. Во овој случај, наредбата за претрес била формулирана генерално, така што биле вклучени сите видови на елементи во врска со одредени наводни кривични дела. Сепак,

истрагата имала за цел идентификација на осомничениот новинар и зачувување на докази против него во врска со истрагата на специфични кривични дела. Претресот бил спроведен во присуство на новинарот, кој соработувал со полицијата во текот на траењето на операцијата. Не изгледа дека истрагата и претресот биле насочени против компанијата жалител како таква, ниту против главниот уредник на весникот.

Судот смета дека правото на мешање би можело да оди понатаму во однос на комерцијалните/професионалните активности и простории. Околностите во кои тој утврдил повреда во случајот *Société Colas Est*, која се однесувала на многу значајни заплени од страна на Државните инспектори на илјадници документи во седиштето и во различните гранки на компанијата жалител, во отсуство на претходно овластување од надлежен судски орган, ме водат кон заклучок дека на претресот во овој случај на "живеалиштето" на компанијата жалител, кој се состоел во навлегување во просториите на жалителот и распит на новинарот, не може да му се даде такво значење за да претставува мешање во правото на почитување на "приватниот живот". Во однос на прибирањето на документите на новинарот, кое се состоело од внесување на USB во неговиот компјутер, овие мерки, исто така, биле насочени против новинарот како осомничен, и не било утврдено од страна на компанијата жалител дека таа била директно засегната на друг начин. Според мое мислење, овие мерки не заслужуваат квалификација на

мешање во правото на компанијата жалител на почитување на приватниот живот.

Имајќи ги во предвид горенаведените причини, сметам дека жалбата според членот 8 е очигледно неоснована, и дека овој дел од жалбата треба да биде прогласен за недопуштен.